

Krzysztof Józwiak
Dyrektor
Narodowego Centrum Nauki
ZON.070.3.2025

Kraków, 26-06-2025

Informacja dotycząca zasad publikowania wyników badań w otwartym dostępie w projektach finansowanych przez Narodowe Centrum Nauki

Szanowni Państwo,

Narodowe Centrum Nauki (dalej: „NCN” lub „Centrum”) wspiera ideę otwartej nauki, zgodnie z którą wyniki badań finansowanych ze środków publicznych powinny być dostępne dla jak największego grona odbiorców. Jednocześnie, dostrzegając złożoność zagadnień związanych z otwartym dostępem do publikacji, a także różnorodność praktyk obowiązujących w poszczególnych dyscyplinach naukowych, NCN dąży do zapewnienia większej przejrzystości i przewidywalności w zakresie wymagań dotyczących otwartego dostępu. W odpowiedzi na potrzeby środowiska naukowego oraz w celu dostosowania zasad otwartego dostępu do dynamicznie zmieniających się praktyk w zakresie komunikacji naukowej, Centrum zdecydowało o przyjęciu bardziej elastycznego podejścia do zasad publikowania w otwartym dostępie wyników badań finansowanych ze środków NCN. W związku z tym, została wprowadzona nowa Polityka publikowania w otwartym dostępie wyników badań stanowiących efekty realizacji projektów badawczych, staży, stypendiów naukowych, działań naukowych i komponentów badawczych, wyłonionych do finansowania w konkursach ogłoszonych od dnia 15 września 2025 r. ([zarządzenie Dyrektora NCN nr 39/2025](#)).

Jednocześnie, niniejszym pismem, informujemy o rozszerzeniu elastycznych zasad dotyczących otwartego dostępu do wyników badań również na będące w realizacji projekty badawcze, stypendia naukowe, staże i działania naukowe, wyłonione do finansowania od konkursów ogłoszonych w dniu 15 czerwca 2020 r., do których umowy o realizację i finansowanie zostały podpisane po 1 stycznia 2021 r.

Oznacza to, że Centrum dopuszcza możliwość zastosowania poniżej opisanych zasad również w ramach pozostających w realizacji przedsięwzięć finansowanych przez NCN,

dla których zastosowanie znajdują zasady określone w Polityce NCN dotyczącej otwartego dostępu do publikacji przyjętej zarządzeniem Dyrektora NCN nr 38/2020 z dnia 27 maja 2020 r., zmienionym zarządzeniem nr 40/2020 z dnia 31 maja 2020 r.

Z poniżej opisanych nowych zasad nie można skorzystać w projektach współfinansowanych w ramach następujących konkursów międzynarodowych organizowanych lub współorganizowanych przez NCN: POLONEZ BIS, w konkursach ogłaszanych przez sieci CHANSE i CHIST-ERA, dla których zarządzenie Dyrektora NCN nr 38/2020 z dnia 27 maja 2020 r., zmienione zarządzeniem nr 41/2020 z dnia 31 maja 2020 r., pozostaje bez zmian i znajduje obowiązkowe zastosowanie. Z poniższych zasad nie mogą skorzystać również Beneficjenci konkursów Sieci Biodiversa+, dla których obowiązują zasady programu Horyzont Europa.

I. PUBLIKACJE NAUKOWE

Poniższe zasady dotyczące publikacji mają charakter rekomendacji. Uwzględniając zróżnicowanie dyscyplin naukowych oraz specyfikę procesów publikacyjnych, NCN dopuszcza możliwość publikowania w modelu zamkniętym (subskrypcyjnym), bez obowiązku udostępniania wersji autorskiej publikacji (ang. *Author Accepted Manuscript*¹, AAM) lub preprintu² w repozytorium.

1. Formy publikowania

Prace naukowe finansowane przez Narodowe Centrum Nauki mogą być publikowane w formie:

- a) publikacji w otwartym dostępie (ang. *Open Access*), lub
- b) publikacji w modelu zamkniętym (np. w tradycyjnych czasopismach subskrypcyjnych).

2. Ścieżki publikacyjne uznawane przez Centrum dla artykułów w otwartym dostępie

NCN akceptuje trzy równorzędne ścieżki publikacyjne:

¹ *Author Accepted Manuscript*, AAM - ostateczna, stworzona przez autora wersja manuskryptu, która obejmuje wszelkie zmiany dokonane po recenzji i została zaakceptowana do publikacji przez czasopismo. Inne nazwy: post print, zaakceptowany manuskrypt autora

² preprint - wersja artykułu, która poprzedza recenzje i publikację w recenzowanym czasopiśmie naukowym, inne nazwy to np.: *submitted version*, AOM (*Author's Original Manuscript*), SMUR (*Submitted Manuscript Under Review*)

a) Ścieżka 1: publikacje w czasopismach zarejestrowanych lub będących w trakcie rejestracji w Directory of Open Access Journals (DOAJ³). Decydujący jest status czasopisma w DOAJ w momencie złożenia pracy do wydawnictwa;

b) Ścieżka 2: publikacje w czasopismach subskrypcyjnych⁴ i/lub hybrydowych⁵.

W przypadku opublikowania artykułu w modelu zamkniętym na stronie wydawcy, zaleca się, aby autor/zy udostępnił wersję publikacji (np. preprint lub *Author Accepted Manuscript*, AAM) w otwartym repozytorium, zarejestrowanym w Open Directory of Open Access Repositories (OpenDOAR⁶). Brak udostępnienia preprintu/AAM nie wpłynie na uznanie kosztów projektu ani jego rozliczenie;

c) Ścieżka 3: publikacje w czasopismach objętych licencją otwartego dostępu w ramach tzw. umów transformacyjnych (dostępnych w ograniczonym czasie, na podstawie aktualnych ustaleń krajowych konsorcjów wydawniczych)⁷.

3. Ścieżki publikacyjne uznawane przez Centrum dla monografii, rozdziałów w książkach i recenzowanych utworów zebranych w otwartym dostępie

W przypadku monografii, rozdziałów w książkach i recenzowanych utworów zebranych rekomenduje się dwa modele *Open Access*:

a) złoty dostęp (ang. *Gold Open Access*) – praca natychmiastowo dostępna online bezpłatnie dla użytkownika;

b) zielony dostęp (ang. *Green Open Access*) – udostępnienie w otwartym repozytorium przez autora manuskryptu opublikowanej pracy (np. *Author Accepted Manuscript*, AAM lub preprint).

4. Licencje Open Access

Publikacje w otwartym dostępie mogą być objęte dowolną licencją Creative Commons⁸ lub inną otwartą licencją, zgodną z zasadami otwartego dostępu. Centrum zaleca stosowanie CC BY 4.0. Licencja ta chroni prawa autorskie autora, wymagając podania jego imienia i nazwiska przy każdym użyciu pracy, a jednocześnie pozwala na ponowne wykorzystanie wyników.

³ DOAJ - baza międzynarodowych recenzowanych czasopism otwartego dostępu założona w 2003 roku (więcej zob.: [link](#))

⁴ czasopisma, które publikują artykuły dostępne wyłącznie w ramach płatnej subskrypcji czasopism

⁵ czasopisma, które publikują artykuły zarówno w modelu otwartego dostępu, jak również w modelu tradycyjnym w ramach płatnej subskrypcji czasopism

⁶ OpenDOAR - globalny katalog repozytoriów Open Access o gwarantowanej jakości (więcej zob.: [link](#))

⁷ czasopisma objęte polskimi umowami transformacyjnymi są dostępne na stronie Wirtualnej Biblioteki Nauki (więcej zob.: [link](#))

⁸ więcej o licencjach Creative Commons można znaleźć pod linkiem: <https://creativecommons.org/>

5. Koszty publikacyjne

Koszty związane z publikacją artykułu w otwartym dostępie (ang. *Article Processing Charges*, APC) są kwalifikowalne dla wszystkich trzech ścieżek publikacyjnych określonych w punkcie 2. i każdej licencji Creative Commons lub innych równoważnych licencji otwartego dostępu.

Koszty APC mogą być pokrywane w ramach:

- a) kosztów pośrednich Open Access, lub
- b) pozostałych kosztów pośrednich.

Kosztów APC nie można finansować z kosztów bezpośrednich.

NCN nie rekomenduje ponoszenia kosztów APC w przypadku prac opublikowanych w ramach Ścieżki 2, tj. w czasopismach subskrypcyjnych lub hybrydowych, w których wersja AAM lub preprint może być bezpłatnie udostępniona w repozytorium.

Koszty wydania monografii w otwartym dostępie, tzw. *Book Processing Charges* (BPC), mogą być pokryte z kosztów bezpośrednich po uzyskaniu pozytywnej oceny przeprowadzonej przez NCN. Od konkursów SONATA BIS 14 i MAESTRO 16 (ogłoszenie konkursowe z dnia 17 czerwca 2024r.) koszty te są uznawane za niekwalifikowalne.

II. DANE BADAWCZE

Zasady dotyczące udostępniania danych badawczych mają charakter obowiązkowy i obejmują istotne zestawy danych powiązane z publikacjami naukowymi stanowiącymi rezultat badań finansowanych przez NCN.

1. Udostępnianie danych badawczych

Dane powiązane (podstawowy zestaw danych) z opublikowanymi artykułami (zarówno w przypadku publikacji w otwartym dostępie jak i w przypadku publikacji w modelu zamkniętym) muszą być:

- a) rzetelnie udokumentowane w sposób spełniający zasady maszynowego lub manualnego wyszukiwania, dostępności, interoperacyjności i ponownego użycia (zgodnie z zasadami FAIR⁹) oraz
- b) udostępniane w otwartym repozytorium tam, gdzie to możliwe zgodnie z warunkami licencji Creative Commons Public Domain (CC0) lub Creative Commons Attribution International (CC BY 4.0) lub innej, która zapewnia taki sam poziom otwartości i możliwości ponownego wykorzystania danych.

NCN dopuszcza ograniczenia w udostępnianiu danych badawczych wyłącznie w uzasadnionych przypadkach, na przykład:

- a) ochrona danych osobowych;
- b) tajemnica handlowa lub przemysłowa;
- c) bezpieczeństwo narodowe;
- d) prawa własności intelektualnej ograniczające możliwość udostępnienia.

W takich przypadkach wymagane jest uzasadnienie.

2. Metadane

Wszystkie publikowane dane muszą być opisane kompletnymi i zgodnymi z wymogami dziedzinowymi metadany. Minimalny zakres informacji obejmuje:

- a) tytuł zbioru danych;
- b) autora(ów) i ich afiliacje;
- c) datę powstania danych i/lub daty gromadzenia;
- d) opis metodologii badawczej i narzędzi użytych do pozyskania danych;
- e) format i struktura danych;
- f) warunki udostępniania i licencjonowania danych;
- g) adnotację o finansowaniu ze środków projektu i poprawny nr rejestracyjny projektu (Narodowe Centrum Nauki, numer projektu).

⁹ Zasady FAIR Data określają szereg atrybutów, jakie musi posiadać opublikowany zbiór danych, aby był łatwy do odnalezienia, dostępny, interoperacyjny i nadający się do wielokrotnego użytku. Patrz: M. Wilkinson et al. (2016), *The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship*, Scientific Data 3, doi:10.1038/sdata.2016.18) oraz <https://www.force11.org/fairprinciples>.

NARODOWE CENTRUM NAUKI

Z poważaniem,
Krzysztof Józwiak
Dyrektor Narodowego Centrum Nauki

NARODOWE CENTRUM NAUKI

UL. TWARDOWSKIEGO 16, 30-312 KRAKÓW, TEL. +48123419001, FAX 123419099, E-MAIL biuro@ncn.gov.pl
REGON: 121361537, NIP: 6762429638